EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 11.9.2024
COM(2024) 550 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o pregledu uredbe o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov

{SWD(2024) 200 final}

1. OCENA UPRAVLJANJA ENERGETSKE UNIJE IN PODNEBNIH UKREPOV: OZADJE

Uredba o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (v nadaljnjem besedilu: uredba o upravljanju ali uredba) je bila sprejeta decembra 2018[1]. Cilj je bil vzpostaviti **zanesljiv mehanizem upravljanja, ki bo EU omogočil doseganje energetskih in podnebnih ciljev ter ciljev, določenih v Pariškem sporazumu iz leta 2015, hkrati pa vključil in poenostavil obveznosti iz energetske in podnebne zakonodaje EU**. Uredba zajema pet razsežnosti energetske unije: energetsko varnost, notranji trg energije, energetsko učinkovitost, razogljičenje ter raziskave, inovacije in konkurenčnost.

Uredba krepi celostno načrtovanje nacionalne energetske in podnebne politike, saj vzpostavlja skladen, učinkovit in pregleden okvir, s katerim se racionalizira, združuje in poenostavlja dolg seznam obveznosti spremljanja, ki so razpršene in se delno prekrivajo[2]. Prvič, podpira srednje- in dolgoročno strateško **načrtovanje** energetske in podnebne politike s celovitimi nacionalnimi energetskimi in podnebnimi načrti (NEPN) ter nacionalnimi dolgoročnimi strategijami. Drugič, zagotavlja okvir, ki državam članicam omogoča, da **poročajo** o svojem napredku pri uresničevanju podnebnih in energetskih ciljev do leta 2030 ter dolgoročnih ciljev[3] tako Komisiji kot sekretariatu Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC). Tretjič, Komisiji omogoča, da **oceni in spremlja napredek**, ki so ga dosegle EU in države članice, ter sprejme ukrepe, kadar raven ambicij in/ali napredka ni zadostna.

V uredbi so določeni naslednji cilji: **zmanjšati upravno breme**, **zagotoviti jasne naložbene signale** za vlagatelje ter **izboljšati preglednost in odgovornost**, da se javnosti olajša dostop do informacij o energetski in podnebni politiki. Oblikovan je bil nov mehanizem za sodelovanje med državami članicami in EU. Poleg tega so morale države članice vzpostaviti dialoge z deležniki na več ravneh, v katere so bili vključeni lokalni in regionalni organi, organizacije civilne družbe, poslovna skupnost, vlagatelji, drugi deležniki in širša javnost.

V tem poročilu je ocenjeno delovanje in izvajanje uredbe od začetka njene veljavnosti leta 2018, temelji pa na priloženem delovnem dokumentu služb[4]. Ocena se izvede v skladu s členom 45 uredbe[5]. V poročilu je ocenjen prispevek uredbe k upravljanju

---

1 Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (Uredba 2018/1999 – SL – EUR-Lex (europa.eu)).

2 Skupno je bilo v predlogu Komisije za uredbo vključenih, racionaliziranih ali razveljavljenih več kot 50 obveznosti individualnega načrtovanja, poročanja in spremljanja v okviru pravnega reda energetske in podnebne politike EU (vključitev 31 in črtanje 23) – glej COM(2016) 759 final/2 (2016/0375(COD)), glej: EUR-Lex – 52016PC0759R(01) – SL – EUR-Lex (europa.eu).

3 Pomembno je poudariti, da uredba ne vsebuje obveznosti poročanja za podjetja.

4 SWD(2024) 200 final.

5 Splošna ocena je bila izvedena v skladu s smernicami Komisije za boljše pravno urejanje in temelji na petih standardnih merilih za ocenjevanje: uspešnost, učinkovitost, skladnost, dodana vrednost EU in ustreznost.

energetske unije, dolgoročnim ciljem Pariškega sporazuma, napredku pri doseganju energetskih ciljev do leta 2030, cilju podnebne nevtralnosti EU do leta 2050 in drugim ciljem energetske unije. V poročilu je tudi ocenjeno, v kolikšnem obsegu so v uredbo vključene ustrezne obveznosti načrtovanja, poročanja in spremljanja na ravni EU in mednarodni ravni ter koliko je uredba z njimi skladna.

Priprava ocene okvira EU za upravljanje energetske unije in podnebnih ukrepov je časovno primerna in potrebna. Poleg tega je pomembna s političnega vidika zaradi spreminjajočih se geopolitičnih razmer ter perečih podnebnih, gospodarskih, konkurenčnih, socialnih in okoljskih izzivov. Ocena je tudi koristna podlaga za oblikovanje in izvajanje prihodnjih energetskih in podnebnih politik EU, zlasti glede na naše ambicije za leti 2040 in 2050[6].

V tem poročilu so opredeljena tudi področja, na katerih so potrebne izboljšave, vključno z možnostjo poenostavitve in racionalizacije obveznosti poročanja, v skladu s splošno zavezo Komisije, da bo te obveznosti zmanjšala za 25 %[7].

Ocena temelji na številnih virih in je bila podprta z zunanjo oceno, ki so jo izvedli svetovalci[8]. Ugotovitve delno temeljijo na posvetovanjih z nacionalnimi organi, organizacijami civilne družbe in industrijo, dogodku za deležnike[9], mnenjih javnosti, prejetih na podlagi poziva k predložitvi dokazov[10], teoretičnih raziskavah, ocenah NEPN, ki jih je pripravila Komisija[11], in poročanju o napredku v zvezi z NEPN[12], pregledu

---

6 Uredba (EU) 2021/1119 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) določa zavezujoč cilj podnebne nevtralnosti v Uniji do leta 2050, zato je treba v ta namen določiti podnebni cilj za leto 2040 na ravni EU (Uredba – 2021/1119 – SL – EUR-Lex (europa.eu)). V ta namen je Komisija februarja 2024 predlagala 90-odstotno zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov EU do leta 2040 v primerjavi z letom 1990 (EUR-Lex – 52024DC0063 – SL – EUR-Lex (europa.eu)).

7 Uresničevanje zastavljenega in priprave na prihodnost: delovni program Komisije za leto 2024 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_4965).

8 Podporna študija za oceno Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov – končno poročilo (v pripravi).

9 Glej: https://energy.ec.europa.eu/events/workshop-evaluation-governance-energy-union-and-climate-action-regulation-2024-01-11_sl.

10 Glej: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13799-Energy-Union-and-climate-action-Review-report-on-the-Governance-Regulation_sl.

11 Ocena osnutka nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov na ravni EU iz leta 2019, ki jo je pripravila Komisija (COM(2019) 285 final) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1565713062913&uri=CELEX:52019DC0285); ocena končnih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov na ravni EU iz leta 2020, ki jo je pripravila Komisija (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1600339518571&uri=COM%3A2020%3A564%3AFIN); ocena končnih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov na ravni EU iz leta 2020, ki jo je pripravila Komisija (COM(2020) 564 final) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1600339518571&uri=COM%3A2020%3A564%3AFIN); ocena osnutkov posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov na ravni celotne EU iz leta 2023, ki jo je pripravila Komisija (COM(2023) 796 final) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2023%3A796%3AFIN).

12 Ocena napredka pri doseganju ciljev energetske unije in podnebnih ukrepov (SWD(2023) 646 final) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52023SC0646).

obveznosti načrtovanja, poročanja in spremljanja v skladu z energetskimi in podnebnimi pravili EU ter študijah primerov v različnih državah članicah.

2. UPRAVLJANJE ENERGETSKIH IN PODNEBNIH UKREPOV EU V SPREMINJAJOČIH SE POLITIČNIH IN GEOPOLITIČNIH RAZMERAH

Evropske in mednarodne energetske in podnebne razmere so se od sprejetja uredbe znatno spremenile. Po eni strani je to posledica vse večjih vplivov podnebnih sprememb, zaradi katerih so bili sprejeti pomembni odzivi politike EU in mednarodne politike, vključno z evropskim zelenim dogovorom, evropskimi podnebnimi pravili, svežnjem „Pripravljeni na 55“, politiko EU o podnebnih tveganjih in prilagajanju podnebnim spremembam ter napredkom pri izvajanju Pariškega sporazuma. Evropski zeleni dogovor je postal tudi nova strategija EU za rast, v kateri je gospodarska rast ločena od rabe virov. Po drugi strani pa so se energetske in podnebne politike EU razvile v odziv na krize brez primere, ki sta jih sprožili pandemija COVID-19 in ruska agresivna vojna proti Ukrajini.

Razvoj zakonodaje EU je močno vplival na uredbo. Z evropskimi podnebnimi pravili, sprejetimi leta 2021, so bile v uredbo uvedene ciljno usmerjene spremembe, da bi se vključil cilj podnebne nevtralnosti EU. Z zakonodajnimi spremembami, uvedenimi s svežnjem „Pripravljeni na 55“, so bile vzpostavljene tudi nove obveznosti načrtovanja in poročanja, vendar nekatere med njimi še niso v celoti vključene v uredbo. Komisija je v svojih smernicah za posodobitev NEPN iz leta 2022[13] države članice spodbudila, naj povečajo ambicije v svojih načrtih v skladu s podnebnimi pravili, svežnjem „Pripravljeni na 55“ in pobudo REPowerEU[14].

Od začetka veljavnosti uredbe je prišlo do pomembnega razvoja politike tudi na mednarodni ravni. Ta razvoj vključuje odločitve o tem, kako izvajati Pariški sporazum, na primer z okvirom za večjo preglednost. Na konferenci COP 28 so pogodbenice Pariškega sporazuma opravile prvi pregled globalnega stanja. Ugotovile so, da so ob uvajanju vse učinkovitejših podnebnih politik potrebni nujni in dodatni ukrepi. Pogodbenice so se dogovorile tudi, da bodo do leta 2030 potrojile svetovne zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov in podvojile stopnjo izboljšanja energetske učinkovitosti ter v energetskih sistemih opustile fosilna goriva. Poleg tega so vzpostavile okvir za svetovno odpornost proti podnebnim spremembam in začele izvajati delovni program Belém za določitev kazalnikov za prilagajanje podnebnim spremembam. Zavezale so se tudi, da bodo pospešile ukrepe za postopno odpravo neučinkovitih

---

13 Obvestilo Komisije o smernicah državam članicam za posodobitev nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov za obdobje 2021–2030 (2022/C 495/02), Smernice za države članice za posodobitev NEPN za obdobje 2021–2030 – Evropska komisija (europa.eu).

14 Načrt REPowerEU je odziv EU na težave in motnje na svetovnem energetskem trgu, ki jih je povzročila ruska invazija na Ukrajino. Njegov cilj je diverzificirati oskrbo EU z energijo, varčevati z energijo ter nadalje spodbujati energijo iz obnovljivih virov in energetsko učinkovitost ob hkratnem zmanjšanju emisij, glej COM(2022) 230 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483).

subvencij za fosilna goriva, razen tistih, s katerimi se odpravlja energetska revščina ali ščitijo ranljive skupine[15].

Pandemija COVID-19 je privedla do vzpostavitve prelomnega evropskega instrumenta za okrevanje gospodarstva, ki je bil tudi priložnost za pospešitev zelenega prehoda EU. V skladu z *mehanizmom za okrevanje in odpornost*, ki je v središču instrumenta *NextGenerationEU* in znaša do 800 milijard EUR, morajo države članice vsaj 37 % svojih sredstev iz nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost dodeliti za ukrepe, ki prispevajo k podnebnim ciljem[16]. Uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost je bila spremenjena leta 2022, da bi se državam članicam omogočilo, da svojim načrtom za okrevanje in odpornost dodajo poglavja iz načrta *REPowerEU* ter pridobijo dodatno financiranje za pomoč pri odpravi odvisnosti od ruskih fosilnih goriv pred letom 2030. Z načrtom *REPowerEU* in nujnimi zakonodajnimi pobudami so se usklajeno ublažili učinki energetske krize na gospodinjstva in podjetja.

S tem povečanjem financiranja in ambicij se je pospešilo izvajanje energetskih in podnebnih politik ter ukrepov, ki so jih države članice predstavile v svojih prvotnih NEPN, sprejetih leta 2020. Ustrezni ukrepi, ki jih podpira mehanizem za okrevanje in odpornost, se morajo zdaj odražati v končnih posodobljenih NEPN, ki jih je bilo treba predložiti do 30. junija 2024. Velja tudi obratno: obstoječi NEPN so imeli pomembno vlogo pri opredelitvi področij za reforme ter financiranju naložb v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost.

Ponovni izbruh vojne na meji EU in največja energetska kriza od sedemdesetih let prejšnjega stoletja, ki je sledila, sta bila huda preizkušnja za odpornost EU. Ti dogodki so jasno pokazali, kako pomembna je energetska varnost in da je treba zagotoviti raznolik dostop do oskrbe z energijo ter spodbujati obnovljive vire energije in energetsko učinkovitost. V zvezi s tem je bila tudi poudarjena vloga energetske varnosti v širšem okviru gospodarske odpornosti, okrepljene globalne konkurence in potrebe po zagotovitvi konkurenčnega dostopa do surovin in sestavnih delov, da bi bila do leta 2050 dosežena podnebna nevtralnost.

Mehanizem upravljanja iz uredbe se je izkazal za prožen okvir za odzivanje na te dogodke. Državam članicam je na primer omogočil, da pri posodabljanju NEPN za obdobje 2021–2030 upoštevajo spreminjajoče se politične in geopolitične razmere. Komisija je pri oceni osnutkov posodobljenih NEPN[17] ugotovila, da se je v osnutkih posodobljenih načrtov v primerjavi s prvotnimi NEPN znatno povečala raven ambicioznosti energetskih in podnebnih ciljev za leto 2030.

---

15 Sklep konference pogodbenic kot srečanja pogodbenic Pariškega sporazuma -1/CMA.5.

16 V NextGenerationEU in večletnem finančnem okviru EU za obdobje 2021–2027 skupaj je treba vsaj 30 % skupnih dodeljenih sredstev porabiti za podnebne ukrepe (približno 600 milijard EUR).

17 ocena osnutkov posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov na ravni celotne EU iz leta 2023, ki jo je pripravila Komisija (COM(2023) 796 final) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2023%3A796%3AFIN).

Vendar je ocena glede na posodobljeni regulativni okvir razkrila tudi vrzel v ambicioznosti pri načrtovanih ukrepih za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter povečanje energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitosti. Komisija je vsem državam članicam izdala priporočila[18], ki naj bi jih upoštevale pri dokončnem oblikovanju posodobljenih NEPN, da bi zapolnile to vrzel in odpravile druge pomanjkljivosti v osnutkih načrtov. Uredba je tako še naprej smernica za energetsko in podnebno načrtovanje na tej ključni točki.

3. UČINEK UREDBE O UPRAVLJANJU

Uspešnost: doseganje rezultatov na terenu

Z uredbo se je izboljšalo strateško načrtovanje, ki je potrebno za doseganje energetskih in podnebnih ciljev EU za leto 2030 ter doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050. V njej je več nacionalnih sektorskih akcijskih načrtov združenih v en sam, skladen NEPN, ki zajema ključne sektorje gospodarstva in temelji na jasnih srednjeročnih ciljih. S tem se je izboljšalo načrtovanje tako znotraj držav članic, saj uredba vsebuje zahtevo, naj ministrstva okrepijo medsektorsko usklajevanje politik, kot tudi med njimi, in sicer s povečanjem čezmejnega regionalnega sodelovanja, vključno z infrastrukturnimi projekti.

Kljub temu še vedno obstajajo znatne razlike v obsegu in kakovosti načrtov in strategij držav članic. Politična podpora ciklu NEPN iz uredbe je med državami članicami neenakomerna. To je delno povezano s tem, da se še naprej uporabljajo različni nacionalni okviri načrtovanja, kar včasih vodi v vzporedne postopke načrtovanja. Nekateri deležniki so trdili, da je zaporedje za predložitev dolgoročnih strategij ter NEPN neusklajeno, ter navedli, da so zahteve za posodobitev dolgoročnih strategij po njihovem sprejetju manj predpisujoče kot zahteve za NEPN.

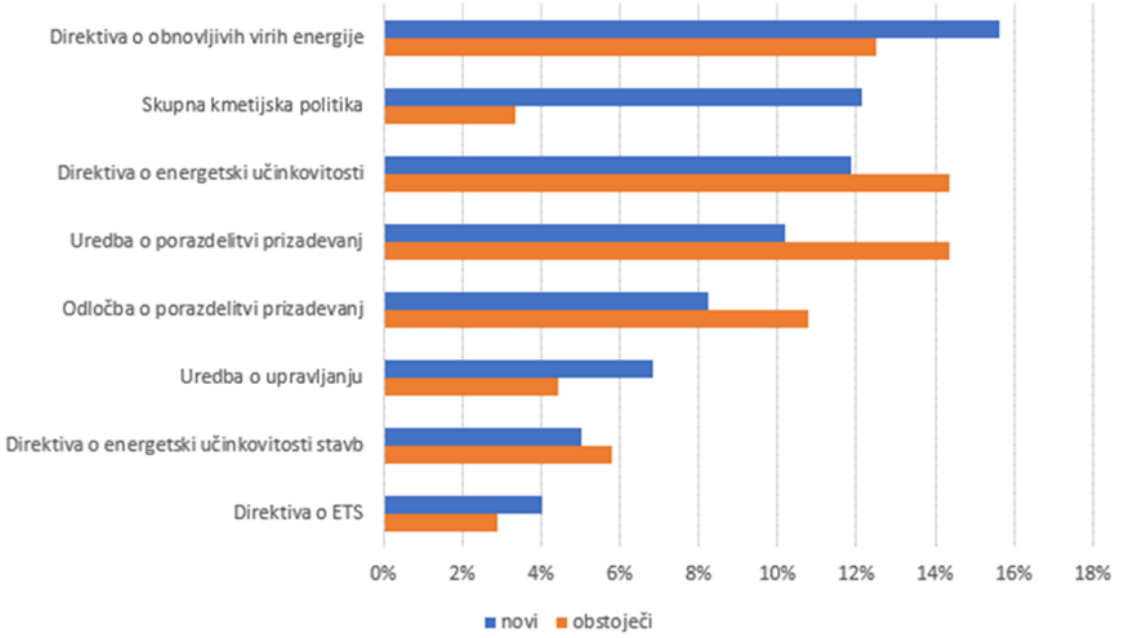
Boljše načrtovanje in skladnejši okvir politike sta prispevala k povečanju predvidljivosti za vlagatelje, vendar še vedno obstajajo težave. Hkrati je v ocenah osnutkov (2019) in (2020) ter osnutkov posodobljenih NEPN (2023), ki jih je pripravila Komisija, navedeno, da je treba v NEPN zagotoviti podrobnejše informacije in analize o naložbenih potrebah in virih financiranja. Prav tako številni NEPN še vedno nimajo zanesljivih ocen makroekonomskih učinkov načrtovanih politik in ukrepov. Poleg tega je lahko desetletni časovni okvir NEPN glede na nekatere dolgoročne naložbene cikle (npr. v industriji) prekratek, zaradi česar so pomembne dolgoročne strategije s 30-letno perspektivo. Vlagatelji lahko zahtevajo tudi podrobnejše informacije (npr. na regionalni in lokalni ravni).

Uredba je prispevala k uvedbi novih podnebnih in energetskih politik. Države članice so od sprejetja prvih NEPN leta 2020 poročale o znatnem številu novih politik in ukrepov. V celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročilih o napredku za leto 2023 je bilo novih na primer 29 % vseh ukrepov. To kaže, da si države članice nenehno prizadevajo za

[18] Glej: Nacionalni energetski in podnebni načrti (europa.eu).

doseganje podnebnih in energetskih ciljev za leto 2030. Več politik in ukrepov je bilo uvedenih kot neposreden odziv na uredbo, številni drugi pa so z njo povezani bolj posredno, kar odraža okvirno naravo uredbe, ki vključuje obveznosti iz drugih delov energetske in podnebne zakonodaje EU (Slika 1). Hkrati je Komisija, kot je navedeno zgoraj, v oceni osnutkov posodobljenih NEPN, ki jo je decembra 2023 izvedla na ravni EU, ugotovila, da je treba pospešiti izvajanje energetskih in podnebnih politik, da bi dosegli (zdaj še ambicioznejše) cilje za leto 2030. V NEPN je treba več pozornosti nameniti tudi prilagajanju podnebnim spremembam.

Slika 1: Delež politik in ukrepov, o katerih so države članice poročale v svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročilih o napredku in ki so povezani s politikami in zakonodajo EU

Opomba: nove politike in ukrepi so tisti, ki so bili uvedeni od prvotnih NEPN. Vir: Ocena napredka pri doseganju ciljev energetske unije in podnebnih ukrepov (SWD (2023) 646 final).

Z uredbo se je delno izboljšala kakovost informacij, ki jih sporočajo države članice. Pomemben je prispevek uredbe k izboljšanju kakovosti podatkov in projekcij iz evidenc toplogrednih plinov EU. S postopkom celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročil o napredku se je izboljšala celovitost informacij. Vendar še vedno obstajajo vrzeli in nedoslednosti v informacijah, navedenih v poročilih o napredku. To velja tudi za obseg in kakovost sporočenih informacij o ukrepih za prilagoditev podnebnim spremembam (člen 19(1)).

Izboljšal se je tudi dostop javnosti do podatkov, na primer z zahtevami za zbiranje in sporočanje podatkov o novih vprašanjih ter za objavo in združevanje informacij na e-

platformi[19], vzpostavljeni z uredbo. Čeprav so ti podatki javno dostopni, so včasih predstavljeni na zapleten način, ki ga ni vedno mogoče zlahka razumeti.

Uredba je pomemben korak k učinkovitejšemu javnemu posvetovanju ter upravljanju energetske in podnebne politike na več ravneh , saj vsebuje posebne pravne zahteve, ki zajemajo oba vidika (člena 10 in 11). Večina držav članic je organizirala javna posvetovanja o svojih osnutkih posodobljenih NEPN in poročala o več pobudah za sodelovanje v nacionalnih podnebnih in energetskih dialogih na več ravneh s podnacionalnimi organi ter drugimi deležniki. Vendar države članice niso vzpostavile dovolj zgodnjih in vključujočih javnih posvetovanj, kot jih določa uredba, ali dovolj kakovostnih dialogov na več ravneh. Delni razlog bi lahko bilo dejstvo, da določbe uredbe niso dovolj natančne ali normativne. Prav tako so morda premalo jasne povezave z zahtevami glede sodelovanja javnosti v skladu z Aarhuško konvencijo ali direktivo o presoji vplivov na okolje[20]. V nekaterih primerih bi lahko k temu prispevale tudi nezadostne nacionalne izkušnje, težave, povezane z upravnimi strukturami in zmogljivostmi, in/ali premajhna politična podpora.

Uredba je imela mešan učinek na izboljšanje pravočasnosti sporočenih informacij, saj države članice pogosto predložijo zahtevane načrte in informacije po zakonskem roku[21]. Zdi se, da je do zamud deloma prišlo zaradi pomanjkanja časa za prilagoditev postopku ali zaradi rokov, ki so bodisi prekratki bodisi preblizu drug drugemu (npr. rok za poročanje marca 2023, ki mu sledi rok za predložitev osnutkov posodobljenih NEPN, tj. junij 2023). V nekaterih primerih so zamude povzročili tudi različni nacionalni ali regionalni procesi ali cikli načrtovanja ter spremembe v vladi. V nekaterih primerih je lahko razlog tudi pomanjkanje človeških virov. Zamude lahko ogrozijo nalogo Komisije, da pripravi celovit in pravočasen pregled za usmerjanje ambicij in napredka pri doseganju energetskih in podnebnih ciljev. Samo štiri države članice so svoje končne posodobljene NEPN predložile do 30. junija 2024. Komisija je v odziv začela izvajati pilotne projekte EU za tiste države članice, ki niso predložile končnih posodobljenih NEPN.

Mehanizem skladnosti iz uredbe v veliki meri temelji na priporočilih in drugih nezavezujočih mehanizmih. Čeprav morajo države članice upoštevati priporočila, ta niso zavezujoča. V zunanjem pregledu ocen končnih NEPN, ki jih je Komisija izvedla leta 2020, je bilo ugotovljeno, da je bila večina priporočil državam članicam (66 % ali 378) le delno obravnavana (53 % ali 304) ali sploh ni bila obravnavana (13 % ali 74)[22]. Nekateri deležniki so izrazili kritiko, da se postopki za ugotavljanje kršitev v najboljšem primeru začnejo kot odziv na kršitev postopkovnih obveznosti države članice (npr. pozna

[19] E-platforma je spletna platforma (sestavljena iz dveh sistemov: Reportnet, ki ga upravlja Evropska agencija za okolje, in ReportENER, ki ga upravlja GD ENER), da se olajša komunikacija med Komisijo in državami članicami, spodbuja sodelovanje med državami članicami in olajša dostop javnosti do informacij. E-platforma podpira poročanje vseh držav članic v skladu s to uredbo.

[20] Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=celex%3A32001L0042).

[21] Za več podrobnosti glej priloženi delovni dokument služb Komisije.

[22] Podporna študija za oceno Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov – končno poročilo (v pripravi).

predložitev NEPN) in ne zaradi nedoseganja ciljev, določenih v sektorski zakonodaji. Vendar je treba opozoriti, da več aktov energetske in podnebne zakonodaje EU vključuje lastne mehanizme za obravnavanje nezadostnega izvajanja[23].

Glavni pravni instrumenti iz uredbe za zapolnitev morebitnih vrzeli v ambicijah ali izvajanju (člena 31 in 32) so se le malo uporabljali, saj se je obdobje izvajanja šele začelo. Nekateri deležniki so podvomili, da je Komisija zmožna ukrepati, če države članice ne bi dosegle zastavljenih ciljev ali rezultatov. Vendar je Komisija v oceni končnih NEPN na ravni EU za obdobje 2019–2020 ugotovila vrzel v ambicijah glede energetske učinkovitosti. Da bi se ta vrzel zapolnila, sta bili v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ revidirani direktiva o energetski učinkovitosti[24] in direktiva o energetski učinkovitosti stavb[25]. Komisija v tekočem postopku posodabljanja NEPN pozorno spremlja tveganje, da bi se pojavile vrzeli v ambicijah. Kar zadeva rezultate, bodo zaradi časa, potrebnega za konsolidacijo energetskih in podnebnih podatkov, morebitne znatne vrzeli postale očitne šele v nadaljnjih ocenah napredka v obdobju izvajanja.

Uredba je do neke mere spodbudila regionalno sodelovanje med državami članicami. Komisija je v ocenah osnutkov NEPN (2019), končnih NEPN (2020) in osnutkov posodobljenih NEPN (2023) na ravni EU na splošno ugotovila, da so države članice ustrezno opredelile potrebo po regionalnem sodelovanju, pri čemer so nekatere uporabile regionalne forume, kot so skupine na visoki ravni, ki jih je ustanovila Komisija[26]. Hkrati so ocene pokazale, da se regionalna posvetovanja pri pripravi NEPN uporabljajo neenako ter da so tudi ravni podrobnosti o ukrepih, ki jih nameravajo države članice izvesti skupaj z drugimi državami članicami, različne. Poseben primer sodelovanja med državami članicami sta Finska in Luksemburg, ki sta kot izvedbeni mehanizem uporabila mehanizem za financiranje energije iz obnovljivih virov, da bi se izognila vrzeli v deležu energije iz obnovljivih virov Luksemburga. Mehanizem za financiranje energije iz obnovljivih virov je še vedno v zgodnji fazi izvajanja in ima neizkoriščen potencial. Načrtovani prihodnji razpisi kažejo, da bi se uporaba tega mehanizma lahko povečala.

Učinkovitost: poenostavitev in racionalizacija

[23] Komisija mora na primer v skladu z uredbo o porazdelitvi prizadevanj in uredbo o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu vsako leto oceniti napredek držav članic pri doseganju nacionalnih ciljev, določenih v teh uredbah, države članice pa morajo v primeru nezadostnega napredka predložiti načrt popravljalnih ukrepov (čeprav se lahko ti mehanizmi opirajo na postopke poročanja in pregleda podatkov, vzpostavljene z uredbo o upravljanju).

[24] Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetski učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2023_231_R_0001).

[25] Direktiva (EU) 2024/1275 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o energetski učinkovitosti stavb (prenovitev) (Direktiva – EU – 2024/1275 – SL – EUR-Lex (europa.eu)).

[26] Komisija je vzpostavila štiri skupine na visoki ravni, da bi zagotovile strateško usmerjanje in politične smernice za regulativni in infrastrukturni razvoj ter spremljale napredek pri projektih skupnega interesa v prednostnih regijah, in sicer za sodelovanje na področju energije v Severnem morju (NSEC), medsebojno povezanost v jugozahodni Evropi, načrt medsebojnega povezovanja na baltskem energetskem trgu (BEMIP) ter energetsko povezanost Srednje in Jugovzhodne Evrope (CESEC).

Uredba z racionalizacijo, združevanjem in poenostavitvijo obveznosti energetske in podnebne politike pomeni pomemben korak k zmanjšanju stroškov in izboljšanju skladnosti politik. Racionalizacija je potekala v obliki celovitih načrtov (NEPN), strategij (dolgoročne strategije) in poročil o napredku (celovita nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku), združitve povezanih obveznosti EU in mednarodnih obveznosti v eno uredbo[27] ter popolne odprave nekaterih drugih obveznosti. V oceni učinka, na kateri temelji prvotni zakonodajni predlog Komisije, je bilo ocenjeno, da bo ta racionalizacija politike omogočila 5-odstotno letno zmanjšanje stroškov neposrednega poročanja v vseh delih energetske zakonodaje EU v primerjavi z izhodiščem[28].

Poleg tega se z združitvijo širokega nabora obveznosti načrtovanja in poročanja v eno uredbo skoncentrirajo tudi stroški iz drugih zakonodajnih aktov. Na podlagi informacij, ki so jih Komisija in nacionalni organi zbrali za podporno študijo[29], so enkratni stroški, ki izhajajo iz teh obveznosti, ocenjeni med 7,8 milijona EUR in 10,5 milijona EUR za vseh 27 držav članic skupaj ter 1,1 milijona EUR za EU (Komisija in Evropska agencija za okolje (EEA)). Ponavljajoči se letni stroški so ocenjeni med 13,9 milijona EUR in 19,5 milijona EUR za vseh 27 držav članic skupaj ter 3,8 milijona EUR za EU. Čeprav ni mogoče podati kvantitativne ocene neposrednih prihrankov, doseženih z uredbo, je bilo z racionalizacijo ustvarjenih nekaj prihrankov, kot je bilo predvideno v prvotni oceni učinka.

Uredba prinaša tudi koristi, povezane z učinkovitostjo, ki jih ni mogoče količinsko opredeliti. Združitev več dokumentov strateškega načrtovanja v en NEPN s poenostavljenim postopkom in predpisanimi predlogami bi morala vsaj sčasoma prispevati k zmanjšanju upravnega bremena. Celostni pristop k poročanju o napredku v celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročilih o napredku prav tako povečuje učinkovitost in izboljšuje kakovost postopka poročanja. Te prednosti, ki jih je sicer težko količinsko opredeliti, imajo veliko vrednost, zlasti zato, ker se z boljšimi podatki in skladnejšim načrtovanjem dolgoročno izboljšuje oblikovanje politik.

Z nadaljnjo racionalizacijo vsebinskih in postopkovnih vidikov je mogoče še dodatno zmanjšati upravno breme, povezano z načrtovanjem in poročanjem na področju energetske in podnebne politike. Kljub koristim uredbe, povezanih z učinkovitostjo, so številni nacionalni organi, s katerimi so bila opravljena posvetovanja, menili, da je treba za izvajanje uredbe povečati finančne in človeške vire. Poleg potrebe po večjem usklajevanju med službami in zbiranju podatkov je to lahko posledica tega, da načrtovanje nacionalnih politik pogosto ni v celoti usklajeno z uredbo, kar vodi do vzporednih postopkov. Vendar so deležniki (zlasti nacionalni organi) priznali, da obstaja krivulja učenja, in navedli, da se bo upravno breme z izpopolnitvijo pričakovanj glede rezultatov, orodij in predlog verjetno sčasoma zmanjšalo.

---

27 Z združitvijo obveznosti v en instrument se sicer ni neposredno zmanjšalo upravno breme teh (večinoma nespremenjenih) obveznosti poročanja, zmanjšala pa se je zapletenost zakonodaje.

28 Delovni dokument služb Komisije, ocena učinka, priložena predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o upravljanju energetske unije. Glej https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=SWD:2016:394:FIN.

29 Glej oddelek 4.1.10 ter prilogi II in IV k delovnemu dokumentu služb.

Nekateri dejavniki lahko vplivajo na zaznane učinke uredbe na upravne stroške. Od sprejetja uredbe so se na primer energetske in podnebne politike povečale v smislu področja uporabe, ambicij, zapletenosti in političnega pomena, kar je posredno vplivalo na zahteve glede načrtovanja in poročanja. Sedanji cikel NEPN/celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega poročanja o napredku odraža nekatere od teh sprememb politike, bodisi s pravnimi spremembami bodisi v obliki smernic[30].

Z uredbo je poročanje postalo učinkovitejše tudi zaradi večje digitalizacije, zlasti ker je EU vložila 5 milijonov EUR v vzpostavitev namenske e-platforme. Uporaba digitalnih predlog in postopkov zagotavljanja kakovosti je močno prispevala k primerljivosti sporočenih podatkov in lažji ponovni uporabi podatkov. E-platforma se postopoma začenja uporabljati tudi za vključevanje obveznosti zunaj uredbe, kar ustvarja znatne prihranke pri stroških in sinergije. Platforma je znatno zmanjšala breme Komisije pri upravljanju obdobij poročanja, analizi sporočenih podatkov in omogočanju ponovne uporabe podatkov.

Čeprav je to jasen korak naprej, bi lahko bila platforma bolj prijazna uporabniku in manj zapletena. Nacionalni organi, vključeni v postopek poročanja, so menili, da so tehnična pomoč in navodila, ki sta jih zagotovili Komisija in Evropska agencija za okolje, še posebej koristni. Vendar so nekateri nacionalni organi in deležniki kritizirali soobstoj dveh različnih platform za poročanje (ReportNET3 in ReportENER).

Deležniki so se zavedali, da je racionalizacija stalen proces in priporočili, naj se preuči, kako bi bilo mogoče najti boljše ravnovesje med obsegom in ravnjo podrobnosti, ki se zahtevata pri obveznostih načrtovanja, poročanja in spremljanja na eni strani, ter bistvenimi informacijami, ki jih EU potrebuje za doseganje svojih ciljev, na drugi strani.

Komisija že sprejema ukrepe za odpravo upravnega bremena. Zavezala se je, da bo upravno breme obveznosti poročanja v skladu s pravom EU zmanjšala za 25 %, ne da bi pri tem ogrozila ključne cilje politike[31].

Komisija je s pomočjo umetne inteligence izvedla poglobljen pregled obveznosti načrtovanja, poročanja in spremljanja v skladu z energetskimi in podnebnimi pravili EU, pri čemer je pozornost namenila tudi povezavam med temi obveznostmi in obveznostmi poročanja, povezanimi s trajnostnostjo, na drugih področjih politike. Skupno je bilo pregledanih več kot 700 obveznosti[32], od katerih jih 41 spada na področje uporabe uredbe (Slika 2).

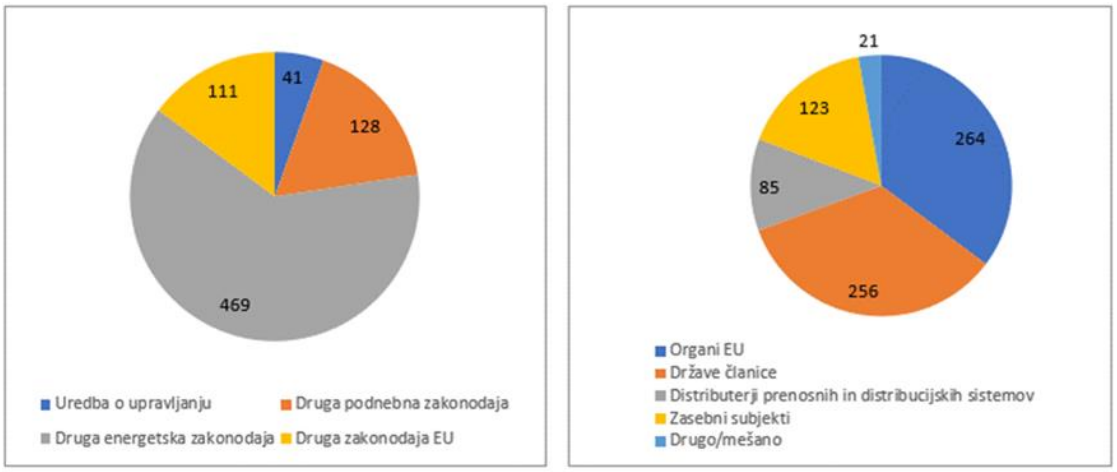
---

30 Obvestilo Komisije o smernicah državam članicam za posodobitev nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov za obdobje 2021–2030 (2022/C 495/02) (EUR-Lex – 52022XC1229(02) – SL – EUR-Lex (europa.eu)).

31 Dialogi o čistem prehodu – pregled rezultatov: Močna evropska industrija za trajnostno Evropo (COM(2024) 163 final) (edc7b551-6b25-42ab-b36c-d9af7d4654e9_sl (europa.eu)).

32 „Zahteva glede poročanja“ je zahteva, ki izhaja iz zakonodaje EU ter organe držav članic, zasebne organizacije in/ali javne organizacije zavezuje, da pristojnim organom na ravni EU ali nacionalni ravni zagotavljajo strukturirane ali nestrukturirane (kvalitativne ali kvantitativne) podatke.

Slika 2: Obveznosti načrtovanja, poročanja in spremljanja na področju energetske in podnebne zakonodaje EU ter povezanih področjih politike – po zakonodajnih področjih in odgovornih subjektih

Na podlagi tega postopka pregleda je Komisija v načrtih za racionalizacijo opredelila več ključnih ukrepov za določitev novih ukrepov za zmanjšanje bremen poročanja, vključno z razveljavitvijo obveznosti poročanja o zalogah nafte[33], pregledom zakonodaje o zanesljivosti oskrbe s plinom[34] ter terciarne zakonodaje v okviru zakonodaje o notranjem trgu plina in električne energije ter uredbe o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga[35]. To dopolnjuje več podpornih ukrepov za lažje zagotavljanje skladnosti. V načrtih za racionalizacijo je bila navedena tudi morebitna revizija uredbe za nadaljnje izboljšanje učinkovitosti.

Skladna in dosledna energetska in podnebna politika

Uredba je notranje skladen in enoten okvir, ki združuje več obveznosti načrtovanja, poročanja in spremljanja, ki so bile prej razpršene v več zakonodajnih aktih EU. Kljub temu še vedno obstajajo nekatere nedoslednosti, predvsem zaradi zapletenosti združevanja številnih obveznosti v enoten okvir. Področja z dolgoletnim strokovnim znanjem na področju načrtovanja in poročanja (kot so emisije toplogrednih plinov, energija iz obnovljivih virov in energetska učinkovitost) so običajno bolj razvita kot novejša, bolj medsektorska področja politike, kot sta načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ ali energetska revščina. Pričakuje se, da bosta uredba in njena ponavljajoča se zasnova ob podpori v obliki izvedbenih uredb, smernic Komisije za cikel posodabljanja NEPN in

[33] V skladu s členom 6(2) in členom 9(4) Direktive Sveta 2009/119/ES (Direktiva 2009/119 – SL – EUR-Lex (europa.eu)) ter členom 26(1), točka (a), Uredbe (EU) 2018/1999 (Uredba 2018/1999 – SL – EUR-Lex (europa.eu).

[34] Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (Uredba – 2017/1938 – EN – EUR-Lex (europa.eu)).

[35] Uredba (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (Besedilo velja za EGP) (http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj).

srečanj strokovnjakov spodbujali učenje skozi prakso. Z nadaljnjimi načrti in poročili naj bi se povečala konvergenca in vključevanje.

Uredba je tudi izboljšala skladnost med energetsko in podnebno zakonodajo EU ter drugimi povezanimi zakonodajnimi akti EU, pa tudi z mednarodnimi sporazumi. Uredba vključuje skupna pravila za načrtovanje, poročanje in spremljanje mednarodnih sporazumov, ki med drugim pomagajo državam članicam pri izpolnjevanju njihovih obveznosti iz UNFCCC in Pariškega sporazuma. Kljub temu so potrebne nekatere posodobitve uredbe, da se zagotovi popolna uskladitev z nedavno dogovorjenimi mednarodnimi pravili in postopki.

Uredba še ni v celoti skladna z novo ali posodobljeno energetsko in podnebno zakonodajo EU. Zlasti v njej še niso v celoti upoštevane povezane nove ali revidirane obveznosti poročanja, ki izhajajo iz svežnja „Pripravljeni na 55“. Tako na primer še ne vključuje postopka iz člena 4(5) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti za določitev nacionalnega prispevka k energetski učinkovitosti ali povezanega ponavljajočega se mehanizma za zapolnitev vrzeli iz člena 4(6).

Pozornost je treba nameniti tudi skladnosti med NEPN in načrti v okviru programov financiranja EU. Države članice bi morale na primer v končnih posodobitvah svojih NEPN zagotoviti več podrobnosti o sinergijah z nacionalnimi strateškimi načrti skupne kmetijske politike ter o ustreznih ukrepih in reformah v svojih nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost ter poglavjih iz načrta REPowerEU. Obravnavati bi bilo treba tudi nedoslednosti med zavezami iz osnutkov posodobljenih NEPN ter začasnimi regionalnimi zavezami o postopnem opuščanju fosilnih goriv iz sprejetih območnih načrtov za pravični prehod.

Prav tako je mogoče okrepiti skladnost in sinergije z drugimi področji politike, vključno z okoljem (npr. kakovost zraka, krožno gospodarstvo, voda in biotska raznovrstnost), kmetijstvom, prometom, industrijo in makroekonomsko politiko.

Ustreznost in dodana vrednost za energetsko unijo in podnebne ukrepe

Uredba je zagotovila dodano vrednost EU z izboljšanjem doslednosti in usklajevanja energetskih in podnebnih politik držav članic. Dodano vrednost EU zagotavlja z določitvijo okvira in mehanizmov, ki podpirajo doslednejše in bolj usklajene nacionalne energetske in podnebne politike ter zagotavljajo jasnejše signale vlagateljem, kar je bistveno za doseganje skupnih energetskih in podnebnih ciljev EU za leto 2030 in pozneje.

Na podlagi zahteve po objavi dodatnih podatkov in poročil so bile z uredbo zagotovljene informacije na ravni EU ali nacionalni ravni, ki sicer ne bi bile na voljo. Z vzpostavitvijo celovitega in integriranega okvira upravljanja sta se povečali predvidljivost in preglednost energetskih in podnebnih politik držav članic. To temelji na standardiziranih postopkih in rokih za načrtovanje, poročanje in spremljanje, boljšem usklajevanju in dostopu javnosti do informacij.

Z uredbo se je deloma povečala odgovornost, saj so se obveznosti načrtovanja in poročanja razširile na dodatna področja, izboljšala se je javna dostopnost podatkov in vzpostavljen je bil ponavljajoči se postopek, ki Komisiji omogoča, da oceni kakovost in ambicioznost načrtov držav članic.

Nekateri deležniki so kritizirali uredbo, ker nima jasnih, usklajenih in učinkovitih pravic dostopa do pravnega varstva za izpodbijanje NEPN in dolgoročnih strategij pred nacionalnimi sodišči, če ne izpolnjujejo zahtev glede sodelovanja ali so v nasprotju z okoljsko zakonodajo. Trdijo, da to prispeva k nedosledni uporabi po vsej EU in ogroža skladnost z Aarhuško konvencijo, ki omogoča boljši javni nadzor nad akti, ki vplivajo na okolje. Čeprav je v uredbi jasno navedeno, da bi morala biti posvetovanja o načrtih, kjer je to ustrezno, v skladu z določbami direktive o strateški presoji vplivov na okolje, so nekateri deležniki trdili, da je zaželena večja jasnost, da se zagotovijo pravice do dostopa do pravnega varstva v vseh državah članicah.

Več kot pet let po sprejetju uredbe so njeni glavni cilji še vedno zelo pomembni in bodo verjetno postali še pomembnejši. Zaradi socialno-ekonomskih, okoljskih in geopolitičnih izzivov zadnjih let ter vse nujnejše potrebe po boju proti podnebnim spremembam in krepitvi naše podnebne odpornosti se spreminjajo prednostne naloge politike. Pokazalo se je, da je treba okrepiti usklajevanje med državami članicami in v EU, da bi dosegli vse ambicioznejše in zahtevnejše podnebne in energetske cilje, obravnavali vprašanja energetske varnosti, cenovne dostopnosti in pravičnega prehoda, spodbujali raziskave in inovacije s privabljanjem naložb ter vzpostavili pravo energetsko unijo. Trden, poenostavljen in prožen okvir upravljanja bo še naprej ključno orodje, ki bo EU omogočilo doseganje teh ciljev.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIDOBLJENE IZKUŠNJE

Uredba od začetka veljavnosti decembra 2018 omogoča skladnejše, celovitejše in enostavnejše energetsko in podnebno načrtovanje ter poročanje. Svojo dodano vrednost je dokazala v hitro spreminjajočih se razmerah, vključno z vse bolj ambicioznimi medsektorskimi energetskimi in podnebnimi politikami in zakonodajo, pandemijo COVID-19 in energetsko krizo, ki jo je povzročila ruska agresivna vojna proti Ukrajini. Uredba je imela pomembno vlogo pri usmerjanju EU k učinkovitejšemu doseganju njenih energetskih in podnebnih ciljev do leta 2030 in pozneje. Končni posodobljeni NEPN bodo ključno orodje za doseganje teh ciljev.

Čeprav je splošni okvir politike, vzpostavljen z uredbo, tudi v spreminjajočih se okoliščinah še naprej vodil do rezultatov, je v tej oceni poudarjeno, da obstajajo področja, na katerih so potrebne nadaljnje izboljšave. V njej so predstavljeni vpogledi, ki bodo vključeni v tekoče izvajanje in morebitno revizijo uredbe.

Uredba mora biti EU v podporo pri doseganju sklopa vse širših in vse bolj ambicioznih energetskih in podnebnih ciljev, ki presegajo doseganje ciljev za leto 2030. Uredba bi morala poleg regulativne stabilnosti in ohranjanja naših ambicij do leta 2030, ki so bistvene za izvedbo naložb v čisti prehod, zagotoviti tudi podlago za

oblikovanje in izvajanje energetskih in podnebnih politik v skladu z našimi ambicijami za leti 2040 in 2050. Njen mehanizem upravljanja mora prispevati k pospešitvi prehoda na podnebno nevtralnost. Upoštevati mora tudi konkurenčnost, energetsko varnost in energetsko odpornost, obravnavati izzive v celotni dobavni verigi za čiste in neto ničelne tehnologije, spodbujati postopno opuščanje fosilnih goriv in subvencij za fosilna goriva, reševati težave na področju energetske revščine in pravičnega prehoda, upoštevati vidike znanj in spretnosti ter delovnih mest ter se bolj osredotočiti na vidike prilagajanja podnebnim spremembam, pri čemer je treba upoštevati nedavno evropsko oceno podnebnih tveganj[36]. V ta namen je potrebna nadaljnja krepitev energetskega in podnebnega upravljanja EU, da bi odpravili preostalo razdrobljenost, vrzeli in neusklajene nacionalne pristope.

V skladu z zavezo Komisije, da bo upravno breme, povezano z obveznostmi poročanja, zmanjšala za 25 %, obstajajo možnosti za nadaljnjo poenostavitev in racionalizacijo uredbe, tudi z digitalizacijo. Te možnosti vključujejo nadaljnjo racionalizacijo NEPN ter celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročil o napredku, nadaljnje usklajevanje poročanja z zahtevami iz Pariškega sporazuma in njegovega okrepljenega okvira za večjo preglednost, odpravo obveznosti poročanja o zalogah nafte[37] ter razširitev in izboljšanje funkcionalnosti e-platforme, da se na primer omogoči učinkovitejša ponovna uporaba podatkov. Oceniti je treba tudi dodatne možnosti, kot je preučitev možnosti za izboljšanje sinergij in skladnosti z drugimi področji zakonodaje EU in mednarodnimi obveznostmi EU ter njihovo vključevanje, da bi se učinkovitost še povečala. Skrbno je treba preučiti, v kolikšni meri bi razširitev področja uporabe uredbe na področja politike, ki presegajo energetsko in podnebno politiko, pripomogla k nadaljnjemu povečanju učinkovitosti.

Za zagotovitev, da bodo prihodnji NEPN resnični naložbeni načrti za zeleni prehod, je v skladu z uredbo potrebna večja gotovost za javne in zlasti zasebne naložbe na vseh ravneh. Glavni instrumenti načrtovanja iz uredbe morajo bolje opredeliti naložbene potrebe in vire financiranja na ravni EU ter nacionalni in regionalni ravni, okrepiti signale in zagotoviti boljše podatke vlagateljem ter poudariti gospodarske priložnosti in posledice energetskega in podnebnega prehoda. Začenši s končnimi posodobljenimi načrti, ki naj bi jih države članice sprejele do 30. junija 2024, bi morali biti NEPN načrt za zagotovitev, da bo EU dosegla svoje ambicije in cilje do leta 2030 in pozneje.

Izboljšanje skladnosti bi pripomoglo k doseganju ciljev uredbe. Evropska podnebna pravila in sektorska zakonodaja določajo splošne ambicije in cilje EU. Vendar še vedno ostajajo izzivi v zvezi s pravočasno predložitvijo načrtov, dovolj kakovostnimi poročili in učinkovitim izvajanjem. Nadalje bi bilo treba razmisliti o tem, kako bi bilo mogoče izboljšati skladnost.

Skladnost bi bilo mogoče izboljšati na več področjih. Ta področja vključujejo razmerje med dolgoročnimi strategijami in NEPN, v okviru ekonomskega upravljanja EU pa tudi

[36] Poročilo EEA št. 01/2024 Evropska ocena podnebnih tveganj (Evropska ocena podnebnih tveganj – Evropska agencija za okolje (europa.eu)).

[37] Člen 26(1), točka (c), uredbe o upravljanju.

razmerje med NEPN ter nacionalnimi proračuni. Čeprav je uredba glavni instrument za poročanje držav članic o ukrepih za prilagajanje podnebnim spremembam, ne vsebuje kazalnikov za spremljanje napredka na tem področju. Poleg tega morda ne odraža dovolj sektorskih vidikov (npr. potreb po razogljičenju v industriji, prometu in stavbah), da bi privedla do potrebnih ukrepov.

Za doseganje srednjeročnih in dolgoročnih energetskih in podnebnih ciljev EU je treba okrepiti sodelovanje držav članic, regionalnih in lokalnih organov, industrije, finančnega sektorja, socialnih partnerjev in civilne družbe ter sodelovanje med njimi. Potreben je pristop resničnega sodelovanja, ki temelji na posvetovanju, izmenjavi informacij, izmenjavi dobre prakse, tehnični pomoči in usklajevanju. Z bolj političnim in racionaliziranim pristopom k regionalnemu sodelovanju bi se lahko izboljšalo sodelovanje pri čezmejnih projektih, vključno s projekti za izgradnjo infrastrukture, potrebne za energetski prehod na neto ničelno stopnjo[38], ter spodbudila pametna specializacija med državami članicami.

[38] Glej Enrico Letta, *Much More than a Market Speed, Security, Solidarity* (Veliko več kot trg: hitrost, varnost, solidarnost). Na voljo na spletnem naslovu: much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf (europa.eu).